

โครงสร้างพื้นฐานในย่างกุ้งเพื่อรองรับนักลงทุนไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติชัย รุจนกนกนาฏ

สถาบันการขนส่งและคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Jittichai.R@chula.ac.th

1. ข้อมูลพื้นฐานของย่างกุ้ง

กรุงย่างกุ้งเป็นเมืองหลวงของมณฑลและอดีตเมืองหลวงของประเทศ ที่ตั้งอยู่ทางภาคกลางตอนล่างของสหภาพพม่า มีพื้นที่ 10,170 ตารางกิโลเมตรตัวเมืองมีสายน้ำโอบล้อมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ทิศตะวันตกและใต้ถูกโอบล้อมด้วยแม่น้ำย่างกุ้ง 2) ทิศตะวันออกติดกับห้วยปะสุน่ต่าวและ 3) ทิศเหนือติดกับเชิงเขาที่มีบึงน้ำขนาดใหญ่ซึ่งอังกฤษขุดสร้างไว้ โดยมีประชากรอาศัยอยู่กว่า 5 ล้านคน ความหนาแน่นของประชากรประมาณ 502 คนต่อตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติ โดยมีชาวพม่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของมณฑล และใช้ภาษาพม่าเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีประชากรเชื้อสายแขกและจีนอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้กรุงย่างกุ้งเป็นเมืองที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 แผนที่เส้นทางการคมนาคมและสถานที่สำคัญของเมืองย่างกุ้ง

(ที่มา: ดัดแปลงจาก google.map.com (2557))

2. โครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบัน

• โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

ทางถนน

ถนนในพม่าส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ถนนลาดยาง และถนนหินแกรนิต ขนานไปกับภูเขาและแม่น้ำทอดไปตามความยาวของประเทศเช่นเดียวกับทางรถไฟ โดยรัฐบาลพม่ามีแผนจะขยายเป็นถนนเริ่มจากพัฒนาเป็นถนน 2 ช่องทาง 4 ช่องทาง และ 6 ช่องทางจรรยาจรต่อไป โดยมีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญตามเส้นทางตามระเบียงเศรษฐกิจเหนือใต้ ที่เชื่อมโยงจากย่างกุ้ง 2 เส้น และอีกเส้นเชื่อมโยงระหว่างเมืองอิระวดีไปเมือง Monywa ทางด้านตะวันตก สำหรับเส้นทางที่สำคัญของย่างกุ้ง ได้แก่

1) เส้นทาง ย่างกุ้ง-มันตะเลย์ (Yangon-Mandalay) หรือทางหลวงหมายเลข 1 ซึ่งผ่านเมือง พะโค หรือหงสาวดี (Bago), ตองอู (Taungoo), เปียนมานา (Pyinmana) และเม็กทิลา (Meiktila) รวมระยะทางทั้งสิ้น 695 กิโลเมตร มีรถบรรทุกใช้บริการไปกลับเฉลี่ยเดือนละ 4 วัน รองรับน้ำหนักเฉลี่ยเดือนละ 10,000 เมตริกตันต่อเดือน โดยรัฐบาลพม่าจะขยายเส้นทางนี้ 2 เส้นทาง คือ

- จากเมืองมันตะเลย์-ลาชีว (Mandalay-Lashio) จากความยาวเดิม 695 กิโลเมตร ขยายเป็น 957 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทางไปเมืองลาซิง 6 ชั่วโมง

- จากเมือง เม็กทิลา-ตองยี (Meiktila-Taungyi) จากความยาวเดิม 544 กิโลเมตร ขยายเป็น 749 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง เป็นถนนลาดยาง

2) เส้นทางย่างกุ้ง-แปร (Yangon-Prome) หรือทางหลวงหมายเลข 2 ซึ่งผ่านเมืองแม็กเว (Magway), ย็อกปาดอง (Kyaukpadaung) และมะยงยัน (Mingyan) รวมระยะทางทั้งสิ้น 288 กิโลเมตร มีรถบรรทุกใช้เส้นทางนี้ไป-กลับเฉลี่ยเดือนละ 2 วัน รับน้ำหนักเดือนละ 2,000 เมตริกตันและรัฐบาลพม่าจะขยายเส้นทางดังนี้

3) เส้นทางจากเมืองแปร-แม็กเว (Prome-Magwe) จากความยาวเดิม 288 กิโลเมตร ขยายเป็น 490 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 4 ชั่วโมง เป็นถนนลาดยาง

นอกจากนี้ยังมีเส้นทางหลวงเอเชียหมายเลข 1 ที่เชื่อมโยงจากประเทศไทย - เมียวดี - ปายคยี - ย่างกุ้ง - มิถิลา - มันตะเลย์ - ตามู รวมระยะทาง 1,665 กิโลเมตร เป็นเส้นทางที่พัฒนาด้านการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ ท่าเรือ ด้านอุตสาหกรรม และเมืองท่องเที่ยว ทั้งนี้ เส้นทางหลวงในพม่ายังคงต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อยกระดับมาตรฐานชั้น 3 หรือ ถนนลาดยาง 2 ช่องทางจรรยาจร ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการของรัฐบาลพม่าเพื่อขอความร่วมมือจาก UNESCAP

ภาพที่ 2 สภาพเส้นทางหลวงของพม่า จากย่างกุ้ง - มันตะเลย์ (ที่มา: panoramio (2555))

ทางน้ำ

ย่างกุ้งมีหน่วยงานที่เกี่ยวกับการขนส่งทางเรือเป็นหลักในการขนส่งสินค้า 5 หน่วยงาน คือ 1) Myanmar Port Authority เป็นหน่วยงานและท่าเรือหลักของรัฐบาลที่บริหารจัดการเกี่ยวกับการขนส่งทางเรือ ตั้งอยู่ในบริเวณท่าเรือในย่างกุ้ง ซึ่งปัจจุบันเป็นท่าเรือที่มีความสำคัญต่อพม่าอย่างมาก 2) Asia World Port Terminal เป็นท่าเรือที่บริหารโดยกลุ่มบริษัท Asia world group 3) Myanmar Industrial Port เป็นท่าเรือที่เน้นไปที่การขนส่งคอนเทนเนอร์ เครื่องจักรต่างๆที่ใช้ในงานอุตสาหกรรม 4) Myanmar International Terminal Thilawa เป็นท่าเรือที่ตั้งอยู่ในเขตติละวาซึ่งอยู่ทางตอนใต้ในเขตย่างกุ้ง ซึ่งในปัจจุบันมีการผลักดันเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น 5) Myanmar Integrated Port Limited เป็นท่าเรือเอกชน ตั้งอยู่ในเขตติละวาเช่นกัน

เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การเป็นเมืองท่าที่สะดวกในการติดต่อซื้อขายกับต่างชาติ โดยสามารถล่องเรือจากแม่น้ำย่างกุ้งสู่ทะเลอันดามันผ่านอ่าวมะตะมะด้วยระยะทางเพียง 32 กิโลเมตร ท่าเรือย่างกุ้งจึงเป็นจุดขนถ่ายสินค้าที่สำคัญของประเทศสามารถรองรับเรือที่มีระวางสินค้าราว 15,000 ตัน โดยสถิติการส่งออก - นำเข้าสินค้าที่ท่าเรือแห่งนี้คิดเป็นปริมาณถึงร้อยละ 85 ของทั้งหมดในประเทศ ส่วนท่าเรือติละวา (Myanmar International Terminals Thilawa) ตั้งอยู่ทางใต้ของเมือง ย่างกุ้ง 20 กิโลเมตร เป็นท่าเรือรองรับการขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงของทุกวัน มีจำนวนท่าเรือ 5 ท่า ความยาวหน้าท่าอยู่ระหว่างการปรับปรุงให้เป็น 300 เมตร ความลึกร่องน้ำประมาณ 9 เมตร ตั้งอยู่ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติย่างกุ้ง 50 กิโลเมตร ใช้เวลา 1 ชั่วโมง และห่างจากตัวเมืองประมาณ 25 กิโลเมตร

ภาพที่ 3 ท่าเรือย่างกุ้ง (ภาพซ้าย) และท่าเรือติละวา (ภาพขวา)

(ที่มา: panoramio (2554))

ทางรถไฟ

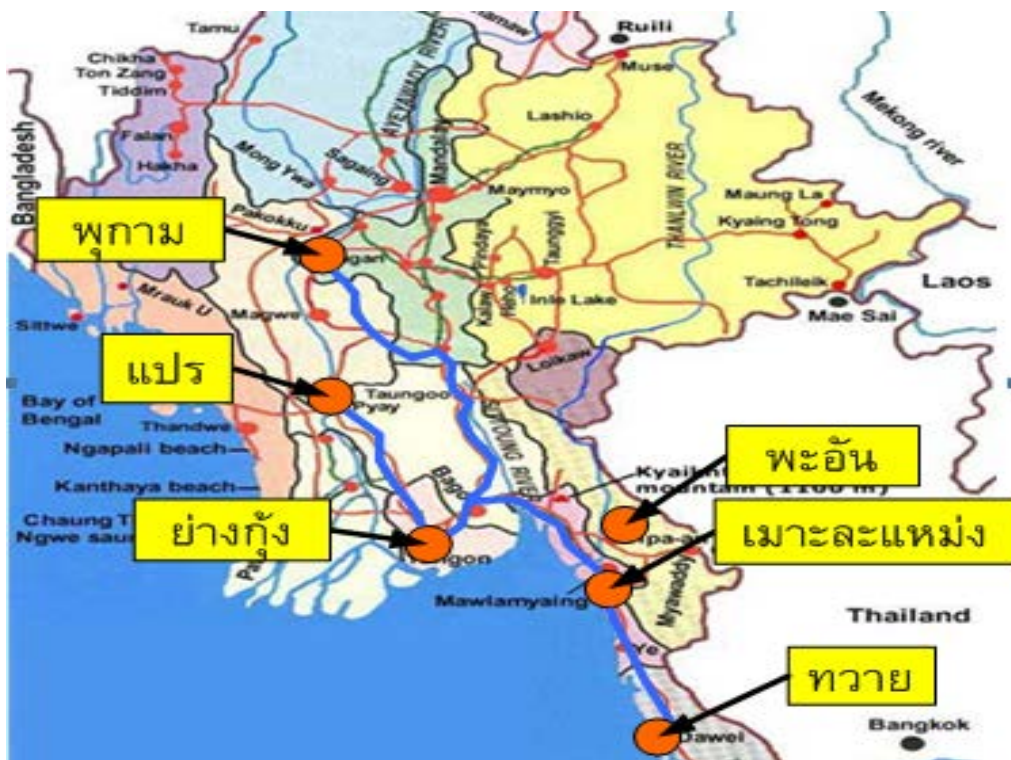
ย่างกุ้งเป็นศูนย์กลางสำคัญของระบบขนส่งทางรางในพม่า ซึ่งสถานีรถไฟย่างกุ้งเป็นสถานีรถไฟที่ใหญ่ที่สุดในประเทศมีเส้นทางให้บริการที่สำคัญคือ เส้นทางรอบในเมืองย่างกุ้ง นอกจากนี้เป็นเส้นทางไปเมืองหลักต่างๆ ในประเทศ ในปัจจุบันมีการให้บริการเพียงแคในประเศ ยังไม่มีการโดยสารหรือขนส่งระหว่างประเทศ

เส้นทางรถไฟในพม่ามีระยะทางทั้งหมด 5,403 กิโลเมตร ความกว้างรางเป็นระบบ Meter Gauge ความกว้างราง 1.000 เมตร มีสถานีทั้งหมด 858 สถานีทั่วประเทศ มีรถไฟสำหรับขนส่งสินค้าโดยเฉพาะ 18 ขบวน และสำหรับขนส่งผู้โดยสาร 379 ขบวน เฉลี่ยผู้โดยสารมากกว่า 100,000 คนต่อวัน แต่สภาพเส้นทางรถไฟค่อนข้างแย่ทำให้ความเร็วในการขนส่งสำหรับรถไฟขนส่งสินค้าอยู่ที่ 24 กิโลเมตรต่อชั่วโมงและสำหรับ

ขนส่งผู้โดยสารจะวิ่งด้วยความเร็ว 12-14 กิโลเมตรต่อชั่วโมงสำหรับเที่ยวการเดินทางที่มีจุดเริ่มต้นจากเมืองย่างกุ้งได้แก่ มัณฑะเลย์ – เมาะละหม่าง – พุกาม – แปร – ทวายทั้งนี้เส้นทางรถไฟจากย่างกุ้ง – เนปิดอร์ – มัณฑะเลย์ เป็นรถไฟรางคู่

ภาพที่ 4 สถานีรถไฟย่างกุ้ง
(ที่มา: panoramio (2556))

ภาพที่ 5 เส้นทางรถไฟจากสถานีย่างกุ้ง
(ที่มา: ดัดแปลงจาก Asterism Travels & Tours – Myanmar (2553))

ทางอากาศ

ท่าอากาศยานนานาชาติย่างกุ้งเป็นท่าอากาศยานที่ใหญ่ที่สุดในพม่า อยู่ห่างออกไปทางทิศเหนือของกรุงย่างกุ้งประมาณ 15 กิโลเมตร เดินทางประมาณ 30 นาทีจากตัวเมือง ท่าอากาศยานแห่งนี้มีความยาวทางวิ่งประมาณ 3,360 เมตร ภายในท่าอากาศยาน ประกอบด้วย หน่วยงานศุลกากรหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองอาคารผู้โดยสารอาคารคลังสินค้าหน่วยบริการรับส่งสินค้าหอควบคุมการบินหน่วยวัดสภาพภูมิอากาศหน่วยเรดาร์ท่าอากาศยานห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ระบบการจอดเครื่องบินไฟประจำลู่วิ่งระบบไฟส่องทางลู่วิ่งไฟ

สองทางขึ้นลงเครื่องบินน้ำมันเครื่องบินจุดเติมน้ำมันเครื่องบินมี Ground Power หน่วยบริการบำรุงเครื่องบินบริการห้องน้ำอุปกรณ์ดับเพลิงแบ่งแยกตามประเภทการใช้ และมีระบบวางแผนการบิน ทั้งนี้ พม่ามีสายการบินทั้งภายในประเทศ สายการบินระหว่างประเทศ และสายการบินสำหรับขนส่งสินค้าโดยเฉพาะ คือ ATRON Cargo Airlines ไปยังประเทศรัสเซีย (ศูนย์การศึกษาการค้าระหว่างประเทศมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2554)

ภาพที่ 6 ท่าอากาศยานนานาชาติย่างกุ้ง

- **โครงสร้างพื้นฐานด้านไฟฟ้าและพลังงาน**

ขณะนี้พม่าสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับเขตที่พิกออคัยและเขตอุตสาหกรรมในกรุงย่างกุ้งได้มากขึ้น หลังจากที่มีการเปิดโรงงานผลิตไฟฟ้าในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดีเซล ถ่านหิน พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และเชื้อเพลิงขยะ ให้ปัจจุบันพม่ามีกำลังการผลิตรวมสูงสุดถึง 9.71 พันล้านกิโลวัตต์ต่อชั่วโมงในปีพ.ศ. 2554 - 2555 แต่ผู้ประกอบการในกรุงย่างกุ้งเห็นว่าปริมาณกระแสไฟฟ้าที่แจกจ่ายยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการและมีปัญหาไฟดับบ่อยครั้ง หากมีการจำหน่ายไฟฟ้าที่เพียงพอจะสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ เพราะสามารถลดการปั่นไฟด้วยน้ำมันได้ด้วย

- **โครงสร้างพื้นฐานด้านสื่อสารโทรคมนาคม**

การคมนาคมสื่อสารในย่างกุ้งถือว่าสัญญาณครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่ แต่อาจมีความขัดข้องอยู่บ้าง ทั้งนี้ โทรศัพท์และบริการยังถือว่าค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับประเทศไทย จึงมีการให้บริการสำหรับโทรศัพท์บ้านสาธารณะแก่ชาวย่างกุ้ง

- **โครงสร้างพื้นฐานด้านประปาและสุขาภิบาล**

ระบบน้ำประปาในย่างกุ้งถือว่ายังมีปัญหา เพราะครอบคลุมเพียงร้อยละ 60 ของนครย่างกุ้ง น้ำประปายังไม่เข้าไปถึงประชาชน ทำให้บางส่วนต้องใช้น้ำบาดาลอยู่ รวมทั้งน้ำดื่มเองนั้นก็ยังไม่ถูกสุขลักษณะ มีอัตราการรั่วซึมสูงถึงร้อยละ 50 ส่วนระบบน้ำเสียนั้นพบว่า มีปัญหาน้ำใต้ดินและน้ำในลำคลองเกิดเน่าเสีย จึงมีแผนการวางระบบป้องกันน้ำรั่ว และระบบ Septic Tank

3. ประเภทอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่

เนื่องจากพม่าเป็นประเทศที่มีค่าแรงต่ำ มีการแข่งขันจากประเทศตะวันตกต่ำ แม้จะมีต้นทุนด้านโลจิสติกส์สูงซึ่งเป็นต้นทุนหลักที่ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าสำหรับการทำธุรกิจในพม่าก็ตาม จึงเป็นประเทศที่น่าสนใจในการลงทุน โดยอุตสาหกรรมที่น่าสนใจในกรุงย่างกุ้ง ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรมการประมง ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจด้านการบริการ เช่น ร้านอาหาร อยู่ซ่อมรถ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ อุตสาหกรรมไม้แปรรูป เป็นต้น สำหรับในย่างกุ้งมีแหล่งนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง แบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

- ประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอ และผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ประกอบไปด้วยเขตอุตสาหกรรม Hlaingthaya อยู่ฝั่งตะวันตก,เขตอุตสาหกรรมShwepyitha อยู่ฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือ เขตอุตสาหกรรมShwepaukkan อยู่ฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือ และเขตอุตสาหกรรม Mingaladon-Pyinmabin อยู่ฝั่งตะวันออก
- ประเภทอุตสาหกรรมหนัก เช่น โรงงานผลิตพลาสติก และโรงงานผลิตเหล็ก ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมDagon Myothit อยู่ฝั่งตะวันออกเฉียงใต้,เขตอุตสาหกรรมKmawby-Myaungdaka ห่างไปทางตอนเหนือของย่างกุ้ง 40 กิโลเมตร เขตอุตสาหกรรม Thanlyin-Kyauktan-Thilawaport

4. แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือแนวโน้มในอนาคต

- พม่ามีแผนการปรับปรุงถนนทางหลวงเพื่อยกระดับให้มีมาตรฐานชั้น 3 หรือเป็นถนนลาดยาง 2 ช่องจราจร และต่อไปจะปรับปรุงเป็น 4 และ 6 ช่องทางจราจรตามลำดับ
- มีแผนการก่อสร้างท่าเทียบเรือเพื่อลำเลียงสินค้าในย่างกุ้งเพิ่มอีก 14 แห่ง จากเดิมที่มีอยู่ 18 แห่ง เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า โดยท่าเทียบเรือ 7 แห่งจากทั้งหมดจะสร้างขึ้นผ่านการร่วมทุน และความช่วยเหลือจากต่างชาติ เพื่อยกระดับท่าเรือย่างกุ้งให้ เป็นท่าเรือที่ได้มาตรฐานสากลต่อไปในอนาคต
- กระทรวงคมนาคมของพม่าจะสร้างถนนใหม่ขนาด 4 ช่องทางจราจรในบริเวณท่าเรือย่างกุ้ง มีความยาวประมาณ 7.3 กิโลเมตร เชื่อมระหว่างถนน Strand ซึ่งเป็นถนนเลียบริมแม่น้ำหน้าท่าเรือย่างกุ้ง กับแม่น้ำย่างกุ้งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่รถบรรทุกและรถคอนเทนเนอร์ที่จะขนส่งสินค้าจากท่าเรือ และมีแผนที่จะก่อสร้างเส้นทางรถไฟเลียบริมถนนด้วย นอกจากนี้ ยังมีโครงการจะขยายถนนที่เชื่อมระหว่างถนน Strand กับถนนหมายเลข 2 ให้มีความกว้างเป็น 6 เลน หากสร้างเสร็จรถบรรทุกจะสามารถใช้ถนนหมายเลข 2 ขนส่งสินค้าไปสู่พม่าตอนบนได้โดยตรง และสามารถใช้ถนน New Strand Road ขนส่งสินค้าไปสู่อิระวดีได้โดยตรง

เมืองย่างกุ้งมีแหล่งนิคมอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากบริเวณชานเมือง อีกทั้งค่าแรงที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ต้นทุนค่าขนส่งในพม่ายังคงเป็นจุดที่ควรให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากระบบโลจิสติกส์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ระบบไฟฟ้าและน้ำประปายังไม่สามารถรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมในพื้นที่ และความต้องการของชาวบ้านได้อย่างเพียงพอ มักเกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าดับอยู่บ่อยๆ จึงต้องใช้น้ำมันในการปั่นไฟฟ้าทดแทนเวลาฉุกเฉินส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทั้งนี้ ย่างกุ้งยังมีท่าเรือ

น้ำลึกตื้นลว และท่าเรืออย่างกึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลไปจากแหล่งนิคมอุตสาหกรรมอย่างกึ่งมากนัก รวมทั้งมีท่าอากาศยานนานาชาติอย่างกึ่ง และสถานีรถไฟรอบเมืองที่รองรับการคมนาคมขนส่งอีกด้วย

5. บทสรุปและสิ่งที่ภาครัฐไทยควรดำเนินการ

เมืองอย่างกึ่งเป็นเมืองที่นักลงทุนไทยให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการเข้าไปลงทุน ซึ่งปัจจุบันจำนวนนักลงทุนไทยก็ยังไม่มากเมื่อเทียบกับเมืองหลักในกัมพูชาหรือสปป.ลาว เนื่องจากปัญหาด้านกฎระเบียบ การเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ซึ่งทางรัฐบาลพม่าเองก็ได้พยายามปรับปรุงด้านนี้มาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม เมืองอย่างกึ่งเองยังมีปัญหาด้านกายภาพหลายอย่างที่รัฐบาลไทยน่าจะใช้เป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการลงทุนและขยายกิจการ ได้แก่ ปัญหาด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้าและน้ำประปา) ที่ปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการ รัฐบาลไทยจึงควรยื่นมือเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น สนับสนุนการสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า ขยายกระแสไฟฟ้าเป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงที่ดีระหว่างเมืองอย่างกึ่งและนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยรอบ รัฐบาลไทยควรสนับสนุนด้านงบประมาณหรือเทคโนโลยีในการพัฒนาเส้นทางถนนในเขตอย่างกึ่งและชานเมืองให้มีมาตรฐานเป็นถนนลาดยางขนาด 2-4 ช่องทางเพื่อเชื่อมโยงนิคมอุตสาหกรรมไปยังแหล่งกระจายสินค้าด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนบทความขอขอบคุณศูนย์อาเซียนศึกษาที่สนับสนุนการเดินทางเพื่อไปสำรวจข้อมูลในประเทศพม่า ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2557

เอกสารอ้างอิง

Panoramio.Photos of the world.[online]. 2011. <http://www.panoramio.com>. [2013, July 22]
มหาวิทยาลัยหอการค้า. โอกาส อุปสรรคการค้าและการลงทุนในพม่า. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา:
<http://www.tmbbank.com/newsroom/tmbborderlessAEC2015myanmar.pdf>. [2556, กรกฎาคม 14].